Psychological Achievements

(Psychol Achiev), 2025
32(*Special Issue*), 235-254
Received: 21 Oct 2024
Accepted: 06 Mar 2025
DOI: 10.22055/psy.2024.46659.3244

ISSN (E): 2588-6649
https://psychac.scu.ac.ir/

Open Access
Publish Free

Research Article

Comparison of the Parenting Educational Package for Children with Specific Learning Disorders Based on Parents' Lived Experience and Barkley Parenting Education on students' psychological resilience, Social Adjustment, and Students' Academic Performance

Mohamad Hossein Dehghani[1], Salar Faramarzi[2], Khosro Ramezani[3]

1. PhD. Student, Department of Psychology, Yasuj Branch, Islamic Azad University, Yasuj, Iran.
2. Professor in Department of Psychology and Education of Children with Special Needs, Faculty of Education and Psychology, University of Isfahan, Isfahan, Iran.
3. Department of Psychology, Faculty of Humanities, Zand Shiraz Institute of Higher Education, Shiraz, Iran.

Article Info

Corresponding Author:
Khosro Ramezani

Email:
s.faramarzi@edu.ui.ac.ir

Keywords:
Specific learning disorders; Parenting educational package based on parents' lived experiences; Barkley parenting training; Psychological resilience; Social adjustment; Academic performance.

Citation:
Dehghani, M. H., Faramarzi, S., & Ramezani, Kh. (2025). Comparison of the Parenting Educational Package for Children with Specific Learning Disorders Based on Parents' Lived Experience and Barkley Parenting Education on students' psychological resilience, Social Adjustment, and Students' Academic Performance, *Psychological Achievements, 32*(Special Issue), 235-254.

Abstract

Objectives: The aim of the study was to compare the parenting educational package for children with specific learning disorders based on parents' lived experience and Barkley Parenting Education on students' psychological resilience, social adjustment, and academic performance.

Methods: This was a mixed-methods study: an exploratory qualitative phase followed by a quantitative quasi-experimental phase with pre-test, post-test, control group, and follow-up. The qualitative population comprised parents of children with specific learning disorders; semi-structured interviews were conducted with 10 parents using purposive sampling until thematic saturation, and data were analyzed by thematic analysis. The quantitative population comprised mothers of students with specific learning disorders referred to the Abadeh Learning Disorders Center in 1402. Forty-five mothers were selected by convenience sampling and randomly assigned to three 15-member groups: parenting educational package based on parents' lived experiences, Barkley parenting training, and control. Each intervention consisted of eight 90-minute sessions. Measures were the Connor-Davidson Resilience Questionnaire (2003), Bell Social Adjustment Questionnaire (1961), and Pham and Taylor Academic Performance Questionnaire (1999). Data were analyzed using MANOVA and repeated-measures ANOVA.

Results: The results showed a significant difference between the effectiveness of the two methods of parenting training package based on parents' lived experiences and Barkley parenting training on students' social adjustment and academic performance among students with specific learning disorders, while there was no significant difference between the effectiveness of the two methods on students' psychological resilience.

Conclusion: The parenting training package based on parents' lived experiences can be used to improve students' psychological resilience, social adjustment, and academic performance.

© 2025 The Author(s). Published by Shahid Chamran University of Ahvaz. This is an open-access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution License (http://creativecommons.org/licenses/by/4.0), which permits unrestricted use, distribution, and reproduction in any medium, provided the original work is properly cited.

Extended Abstract

Introduction

Specific learning disorders (SLD) are common neurodevelopmental issues in elementary students, persisting into adulthood without proper intervention. DSM-5 reports a 5% global prevalence, while Iran's rate reaches 12%. A child with SLD generates family tensions, particularly affecting mothers who face significant psychological and social burdens. Resilience—the capacity to adapt to adversity—mitigates these strains, with family communication patterns playing a key role in its development. Social adjustment, defined as balancing individual needs with societal expectations, improves alongside resilience. Academic performance, a critical educational outcome, is strongly shaped by parent-child dynamics and family climate. Among effective interventions, Barkley's parenting training focuses on behavioral inhibition and fostering positive parent-child relationships. Given the pivotal role of mothers and the necessity of modifying interaction patterns, this study compared a parenting educational package based on parents' lived experiences, against Barkley's approach. The aim was to evaluate the effectiveness of these two parenting training methods on the psychological resilience, social adjustment, and academic performance of students with SLD.

Method

This research was conducted with a mixed approach (qualitative-quantitative). In the qualitative part, to develop a parenting training package, semi-structured interviews were used with 10 parents of children with specific learning disabilities using purposive sampling until theoretical saturation. Content analysis of the interviews was conducted in three stages of open, axial, and selective coding, and eight main themes were extracted, including parenting styles, parental emotional self-awareness, parent-child relationship, child behaviorism, increasing desirable behavior, shaping behavior, preventing undesirable behavior, and problem solving. The closed-ended content validity was confirmed by 10 university professors and the content validity ratio (CVR) was 0.91. In the quantitative part, a semi-experimental study was conducted with a pre-test, post-test, and three-month follow-up design with two experimental groups and one control group. The statistical population included mothers of students with specific learning disabilities who referred to the Abadeh City Center for Learning Disorders Education. Among the eligible mothers (full consent, having at least a high school diploma, not receiving psychological interventions in the past 6 months, having a child with a specific learning disability), 45 were selected by convenience sampling and randomly assigned to three groups of 15 (experimental group 1: parenting educational package based on parents' lived experiences, experimental group 2: Barkley parenting training, control group: no intervention). The research instruments included the Connor-Davidson Resilience Questionnaire (with a reliability of 0.80), the Bell Social Adjustment Questionnaire (with a reliability of 0.88), and the Pham and Taylor Academic Performance Questionnaire (with a reliability of 0.86). Both interventions were implemented in 8 90-minute sessions. Data were analyzed using repeated measures analysis of variance and multivariate analysis of variance with SPSS-26 software.

Findings

Demographic findings showed that most mothers in all three groups were in the age group

of 35-40 years, had a diploma education and had one child. The results of the analysis of variance with repeated measures showed that there was a significant difference between the effectiveness of the two methods of the parenting training package based on parents' lived experiences and the Barkley parenting training on students' social adjustment and academic performance ($P<0.01$ and $P<0.001$, respectively), while there was no significant difference on students' psychological resilience ($P>0.05$). The results of the LSD post hoc test showed that the parenting training package based on parents' lived experiences had a greater effect on improving social adjustment (with a mean difference of -5.29 at post-test and -5.16 at follow-up) and academic performance (with a mean difference of 21.46 at post-test and 21.60 at follow-up) than the Barkley parenting training. The mean post-test and follow-up scores in the experimental groups increased in psychological resilience and academic performance and decreased in social adjustment (indicating improvement) compared to the control group.

Conclusion

Based on the research findings, both parenting training methods (researcher-designed package and Barkley training) were effective in improving the variables under study, but the researcher-designed parenting training package, which was prepared based on the parents' lived experience and appropriate to the regional culture, had a greater impact on the social adjustment and academic performance of students with specific learning disorders. This superiority could be due to the package's content being consistent with the cultural and educational needs of Iranian families and paying attention to the parents' real experiences. The lack of significant differences in the effects on students' psychological resilience indicates that both training approaches had similar effects on this variable. Given the limitations of the study, including being limited to mothers in Abadeh city, it is suggested that counseling centers and welfare organizations use both parenting training methods to support students' psychological resilience, social adjustment, and academic performance, and that parenting training workshops be held for mothers. Further research with larger samples and in different cities is also recommended for greater generalizability of the results.

Author Contributions: In the present study, Salar Faramarzi (second author), as the supervising professor, oversaw and guided the overall research process, including the development and finalization of manuscript revisions. Mohammad Hossein Dehghani (first author) was responsible for designing the research plan, conducting the data collection, analysis, and interpretation of findings, and drafting the manuscript. Overall, the conclusion drawn from the findings, as well as the elaboration and interpretation, were carried out jointly through discussion and exchange of views among all colleagues, with the collaboration of Khosro Ramezani (third author), who served as the thesis advisory professor.

Acknowledgments: The authors would like to express their sincere appreciation to all individuals, institutions, or organizations that provided scientific, technical, editorial, or administrative support during the conduct of this research or the preparation of this manuscript.

Conflicts of Interest: The authors declare that they have no known competing financial interests or personal relationships that could have appeared to influence the work reported in this paper.

Funding: The authors declare that no funds, grants, or other financial support were received during the conduct of this research or the preparation of this manuscript.

دست‌آوردهای روان‌شناختی
دانشگاه شهید چمران اهواز، ویژه‌نامه ۱٤۰٤
دوره‌ی چهارم، سال ۳۲، ص‌ص: ۲۵٤-۲۳۵
تاریخ دریافت مقاله: ۱٤۰۳/۰۷/۳۰
تاریخ پذیرش مقاله: ۱٤۰۳/۱۲/۱٦
Doi: 10.22055/psy.2024.46659.3244

ISSN (E): 2588-6649
https://psychac.scu.ac.ir/
Open Access
Publish Free
مقاله پژوهشی

مقایسه‌ی بسته آموزشی والدگری کودکان با اختلال‌های یادگیری خاص مبتنی بر تجربه زیسته والدین و آموزش والدگری بارکلی بر تاب‌آوری روانی، سازگاری اجتماعی و عملکرد تحصیلی دانش‌آموزان

محمد حسین دهقانی [۱]، سالار فرامرزی [۲]، خسرو رمضانی [۳]

۱. دانشجوی دکتری روان‌شناسی عمومی، گروه روان‌شناسی، واحد یاسوج، دانشگاه آزاد اسلامی، یاسوج، ایران.
۲. استاد گروه روان‌شناسی و آموزش کودکان با نیازهای خاص، دانشکده علوم تربیتی و روان‌شناسی. دانشگاه اصفهان، اصفهان، ایران.
۳. گروه آموزشی روان‌شناسی، دانشکده علوم انسانی، موسسه آموزش عالی زند شیراز، شیراز، ایران.

اطلاعات مقاله

نویسنده مسئول:
سالار فرامرزی

ایمیل:
s.faramarzi@edu.ui.ac.ir

کلید واژگان:
اختلال یادگیری، بسته آموزشی والدگری مبتنی بر تجربه زیسته والدین، آموزش والدگری بارکلی، تاب‌آوری روانی، سازگاری اجتماعی، عملکرد تحصیلی

استناد به این مقاله:
دهقانی، م. ح.، و فرامرزی، س.، و رمضانی، خ. (۱٤۰٤). مقایسه‌ی بسته آموزشی والدگری کودکان با اختلال‌های یادگیری خاص مبتنی بر تجربه زیسته والدین و آموزش والدگری بارکلی بر تاب‌آوری روانی، سازگاری اجتماعی و عملکرد تحصیلی دانش‌آموزان، دست آوردهای روان‌شناختی، (ویژه نامه)۳۲، ص‌ص: ۲۵٤-۲۳۵

چکیده

هدف پژوهش حاضر مقایسه بسته آموزشی والدگری کودکان با اختلال‌های یادگیری خاص مبتنی بر تجربه زیسته والدین و آموزش والدگری بارکلی بر تاب‌آوری روانی، سازگاری اجتماعی و عملکرد تحصیلی دانش‌آموزان بود. روش پژوهش آمیخته بود، مرحله اول کیفی با روش اکتشافی (به منظور تدوین بسته آموزشی والدگری مبتنی بر تجربه زیسته والدین) و مرحله دوم کمی به صورت نیمه‌تجربی با پیش آزمون، پس‌آزمون، گروه کنترل و دوره پیگیری صورت گرفت. جامعه آماری پژوهش حاضر شامل دو گروه که در بخش کیفی شامل کلیه والدین دارای کودک با اختلال‌های یادگیری خاص و بخش کمی شامل کلیه مادران دارای دانش‌آموز اختلال یادگیری خاص در سال ۱٤۰۲ که جهت مشکلات فرزند خود به مرکز اختلال یادگیری آموزش و پرورش شهر آباده مراجعه نمودند، می‌باشد. برای بخش کیفی پژوهش، روش مصاحبه نیمه ساختار یافته و تحلیل داده‌ها با روش تحلیل مضمون انجام گرفت، تا اشباع نظری اطلاعات ادامه یافت که با ۱۰ نفر از والدین، مصاحبه‌ها در حد اشباع قرار گرفت. جهت انتخاب افراد برای مصاحبه از روش نمونه‌گیری هدفمند استفاده شد. در قسمت کمی پژوهش، نمونه‌گیری به صورت دردسترس انجام شد. بر این اساس ٤۵ نفر از مادران دارای دانش‌آموز اختلال یادگیری خاص انتخاب، و به صورت تصادفی ۱۵ نفر در گروه آزمایش (بسته آموزشی والدگری)، ۱۵ نفر در گروه آزمایش (آموزش والدگری بارکلی)، و ۱۵ نفر در گروه گواه قرار گرفتند. بسته آموزش والدگری مبتنی بر تجربه زیسته والدین برای والدین گروه آزمایش اول (در ۸ جلسه ۹۰ دقیقه‌ای) و آموزش والدگری بارکلی (در ۸ جلسه ۹۰ دقیقه‌ای) اجراء شد. ابزارهای اندازه‌گیری شامل پرسشنامه تاب‌آوری روانی Connor and Davidson، پرسشنامه سازگاری اجتماعی Bell، پرسشنامه عملکرد تحصیلی Pham and Taylor بود. به منظور تحلیل استنباطی داده‌ها از روش‌های آماری تحلیل واریانس چندمتغیره و تحلیل واریانس با اندازه‌گیری‌های مکرر استفاده شد. نتایج تفاوت معنی‌داری بین میزان تأثیرگذاری دو روش بسته آموزشی والدگری مبتنی بر تجربه زیسته والدین و آموزش والدگری بارکلی بر سازگاری اجتماعی و عملکرد تحصیلی انش‌آموزان دارای اختلال‌های یادگیری خاص نشان داد، در حالی که بین میزان تأثیرگذاری دو روش مذکور بر تاب‌آوری روانی تفاوت معنی‌داری وجود نداشت. می‌توان در راستای بهبود تاب‌آوری روانی و سازگاری اجتماعی دانش‌آموزان و عملکرد تحصیلی آنان با اختلال‌های یادگیری خاص از بسته آموزشی والدگری مبتنی بر تجربه زیسته والدین استفاده نمود.

© 2025 The Author(s). Published by Shahid Chamran University of Ahvaz. This is an open-access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution License (http://creativecommons.org/licenses/by/4.0), which permits unrestricted use, distribution, and reproduction in any medium, provided the original work is properly cited.

مقدمه

اختلال‌های یادگیری خاص[1]، از رایج‌ترین مشکلات یادگیری دانش‌آموزان در دوره ابتدایی محسوب می‌شود که به لحاظ روانی تأثیر نامطلوبی بر این کودکان دارد(Jaya, et al., 2020). اختلال‌های یادگیری خاص نوعی مشکل مزمن با پایه عصب‌شناختی و تحولی بوده که عموماً در اوایل دوره رشد یعنی قبل از سن مدرسه شروع‌شده و در صورت عدم رسیدگی مناسب تا بزرگ‌سالی ادامه می‌یابد. کودکان با اختلال‌های یادگیری خاص ویژه از قبیل اختلالات خواندن، ریاضیات و املاء، نارسایی‌هایی را در مهارت‌های اساسی خواندن، نوشتن و ریاضیات از همان روزهای ابتدایی مدرسه از خود نشان می‌دهند. اختلال خواندن با آسیب‌های خاص در تحول مهارت‌های خواندن و اختلال ریاضیات با آسیب‌های خاص در اکتساب مهارت‌های ریاضی مشخص می‌شوند(Bulthé, et al., 2019). طبق ویرایش پنجم راهنمای تشخیصی و آماری اختلال روانی[2]، حدود ۵ درصد کودکان در این مدارس دارای اختلال‌های یادگیری خاص هستند، از این میان ۳/۵ درصد به اختلال خواندن، ۲/۵ درصد به اختلال ریاضیات و نوشتاری اختصاص دارند، گاهی ترکیبی از اختلال‌های یادگیری خاص در یک کودک نیز دیده می‌شود (American Psychiatric Association, 2013). اختلال نوشتاری و خواندن در پسرها، اختلال ریاضی در دخترها بیشتر هست (Snowling, et al., 2020). در ایران شیوع این آسیب ۱۲ درصد و بیشتر تخمین زده شده است (Danesh, et al., 2019).

وجود کودک با اختلال یادگیری خاص، ممکن است تنش‌هایی را در خانواده به وجود آورد و براساس مطالعه (Alonzi et al , 2020)، وجود مهارت تاب‌آوری[3]، در والدین موجب کاهش تنش‌ها می‌شود. مادران کودکان مبتلا به اختلال یادگیری، مشکلات روانی و اجتماعی را تجربه می‌کنند که می‌تواند منجر به تغییر نوع رابطه ارتباطی و روان‌شناختی آنان با اطرافیانشان شده و آن‌ها را منزوی سازد و احساس فرسودگی در والدگری را تجربه کنند (Mazaheri Tehrani, et al., 2023). کلمه تاب‌آوری از علم فیزیک گرفته شده است و به معنی اصلی کلمه یعنی به عقب جهیدن (داشتن حالت ارتجاعی) می‌باشد. در پژوهش (Garmezy & Maste, 2016)، تاب‌آوری را یک فرآیند، توانایی یا پیامد سازگاری موفقیت آمیز با شرایط تهدیدکننده محیطی تعریف نموده‌اند، که نقش مهمی در مقابله با تنیدگی‌ها و تهدیدهای زندگی و آثار نامطلوب آن دارد. به بیان دیگر تاب آوری، توانایی سازگاری سطح کنترل بر حسب شرایط محیطی است. هم‌چنین (Azizoddin et al., 2020)، تاب‌آوری را به‌عنوان ظرفیت و توانایی بازگشت به سلامت روانی مطلوب پس از یک موقعیت چالش برانگیز و سخت، تعریف می‌کنند. خانواده به عنوان یک عامل بیرونی از طریق مؤلفه‌های ارتباطی و سایر ویژگی‌های خود می‌تواند تاب آوری را تحت تأثیر قرار دهد(Mahmoudpour, et al., 2024).

طبق مطالعه (Babicka-Wirkus et al., 2021)، زمانی که تاب‌آوری افراد بالا می‌رود این انتظار وجود دارد که توانایی آن‌ها برای سازگاری اجتماعی[4] و فردی نیز بیشتر شود. سازگاری اجتماعی ایجاد تعادل و سازگاری بین نیازها و خواسته‌های شخص با منافع و خواسته‌های جامعه‌ای است که در آن زندگی می‌کند (Molaie, et al., 2025). سازگاری اجتماعی به عنوان جریانی است که به وسیله آن روابط میان افراد، گروه‌ها و عناصر فرهنگی در وضعیتی رضایت بخش برقرار باشد و این روابط میان افراد و گروه‌ها به گونه‌ای برقرار می‌شود که رضایت متقابل آن‌ها را فراهم سازد. بدین ترتیب، سازگاری

1- Specific learning disability disorder (SLD)
2- diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders (DSM-5)
3- Resilience
4- social adaptation

اجتماعی مکانیزم‌هایی است که توسط آن‌ها یک فرد توانایی تعلق به یک گروه را پیدا می‌کند و به همین علت لازمه سازگاری اجتماعی، بروز تغییراتی در فرد بوده، و آن نیز مستلزم یکپارچگی مکانیزم‌هایی است، که توسط آن‌ها، گروه یک عضو جدید را می‌پذیرد (Alexopoulos et al., 2020).

بی‌شک زمانی که بین اعضای خانواده تنش کاهش یابد و آن‌ها از محیط و شرایط موجود رضایت داشته باشد، هر کدام از اعضای خانواده وظایف خود را به بهترین وجه انجام و فرزندان عملکرد تحصیلی[1] بهتری ارائه خواهند داد. تعریف عملکرد تحصیلی از دیرباز مورد توجه دست اندرکاران تعلیم و تربیت بوده است. عملکرد تحصیلی یکی از مولفه‌های مهم در آموزش و پرورش است. هم‌چنین متخصصان تعلیم و تربیت همواره در تلاش هستند تا شرایطی را فراهم کنند که کارآیی تحصیلی دانش آموزان افزایش یابد. تعریف عملکرد تحصیلی در مطالعه (Delgado-Kloos et al., 2021) عبارت است از کلیه فعالیت‌ها و تلاش‌هایی که یک فرد در جهت کسب علوم و دانش و گذراندن پایه‌ها و مقاطع تحصیلی مختلف در مراکز آموزشی از خود نشان می دهد، به‌عبارتی دیگر، عملکرد تحصیلی عبارت است از درجه و میزان موفقیت فرد در امتحانات پایان ترم تحصیلی مدارس که از نمره صفر تا بیست تعیین می‌گردد. زمانی که روابط والد–فرزندی برهم بخورد و فضای خانوادگی دچار تشنج شود، نیاز است از مداخلات روانشناختی والدگری استفاده شود. یکی از روش‌های درمانی مبتنی بر روابط والد کودک روش آموزش والدگری بارکلی[2] است. برنامه کنترل رفتار کودک که توسط بارکلی توصیف شده است مبتنی بر نقص‌های این کودکان در بازداری رفتار است. بر این اساس، بارکلی، مداخله درمانی را مطرح نمود که در آن مشکلات اصلی کودکان دارای اختلال یادگیری خاص کودکان به طور اختصاصی مورد توجه قرار می‌گیرد. برنامهٔ والدگری بارکلی برنامه جدید و جهان‌شمولی در مورد فرزندپروری است که باعث ایجاد رابطه مثبت بین والدین و فرزندان می‌شود و کمک می‌کند تا والدین راهبردهای مؤثر مدیریت را در برخورد با انواع مسائل رشدی–رفتاری کودک بیاموزند. برنامه ساده‌ای که می‌تواند تغییرات بزرگی در خانواده ایجاد کند و به والدین کمک می‌کند تا دریابند که وقتی به روش‌های جدیدی حرف بزنند، فکر و عمل کنند، نتایج بهتری در خانواده خواهند داشت. به‌عبارتی دیگر، این برنامه شامل محیطی امن، تقویت رفتار مثبت، ایجاد محیط مثبت یادگیری، داشتن انتظارات واقع‌گرایانه و مراقبت از خود است (Kadkhodaei, et al., 2016). در پژوهشی توسط (Barkley, 1997)، بازداری پاسخ را برای تمام تنظیمات رفتاری ضروری می‌داند و ضعف در آن باعث می‌شود، که طیف وسیعی از تکانه‌ها و فعالیت‌های حرکتی به طور نامناسب انجام شود و همین امر تبیین کننده تکانشگری کودکان با این اختلال است. هم‌چنین، (Barkley, 2013)، معتقد است، آموزش والدین موجب افزایش شناخت آنان از ماهیت اختلال شده و اعتماد به نفس‌شان را در خصوص نقش فرزندپروری بالا خواهد برد و نیز به آن‌ها کمک می‌کند تا رفتارهای نامناسب خود را کنترل کرده و در تربیت فرزندان موفقیت بیشتری داشته باشند.

تغییر الگوهای تعاملی والد– کودک برای جلوگیری از مشکلات و تقویت شیوه‌های فرزندپروری والدین و افزایش عملکرد تحصیلی کودکان با اختلال یادگیری خاص، یک امر اساسی است. والدگری یک ساختار بالقوه مهم شناختی، مربوط به کودکان و کارکرد خانواده است (Maleki, et al., 2023). هم‌چنین با تغییر نگرش مادر نسبت به فرزندپروری به‌عنوان مهم‌ترین فرد زندگی کودک، می‌توان چرخه معیوب فرزندپروری را اصلاح کرد، به طور کلی تغییر نگرش والدین نسبت به فرزندپروری سبب برطرف نمودن مشکلات فرزندان می‌شود. هم‌چنین، به نظر می‌رسد، کشف تجربه زیسته

1- Academic Performance
2- Barkley Parenting Training

والدین دانش‌آموزان دارای اختلال یادگیری خاص در ارتباط با ویژگی‌ها، رفتارها، تعاملات، واکنش‌های بین خود، خانواده و مدرسه، موجب شناسایی عوامل خطر و نیز عوامل بالقوه مثبت می‌شود و در نتیجه با به‌کارگیری این نتایج می‌توان از برخی پیامدهای منفی این اختلال جلوگیری و زمینه را فراهم کرد، تا انرژی والدین و دانش‌آموزان در جهت برخورد با مشکلات و نیز بالندگی آنان هدایت شود. با توجه به مطالب مطرح شده، حال این سؤال مطرح می‌شود، که آیا بین اثربخشی بسته آموزشی والدگری و آموزش والدگری بارکلی بر متغیرهای تاب‌آوری روانی، سازگاری اجتماعی و عملکرد تحصیلی دانش‌آموزان با اختلالات یادگیری خاص تفاوت وجود دارد؟

روش

جامعه آماری، نمونه و روش نمونه‌گیری

برای انجام پژوهش از رویکرد پژوهش آمیخته (کیفی – کمی). استفاده شد. در بخش کیفی، به‌منظور تدوین بسته آموزشی والدگری، از مصاحبه با والدین دارای کودک با اختلال‌های یادگیری خاص استفاده شد. روش پژوهش در بخش کمّی، نیمه تجربی با طرح مداخله ای پیش‌آزمون، پس‌آزمون و پیگیری با دو گروه آزمایش و یک گروه گواه بود. پژوهش حاضر دو جامعه آماری دارد. جامعه آماری کیفی پژوهش که شامل کلیه والدین دارای کودک با اختلال‌های یادگیری خاص (با شاخص‌های ورودی: حداقل دارای مدرک تحصیلی دیپلم، در حال حاضر زندگی با کودک دارای اختلال‌های یادگیری خاص) است، که این افراد جهت انجام مصاحبه برای تهیه بسته آموزشی والدگری مورد مطالعه قرار گرفتند. به روش نمونه‌گیری هدفمند، مصاحبه‌ها با ۱۰ نفر از والدین، تا اشباع نظری اطلاعات ادامه یافت.

جامعه آماری کمّی پژوهش که شامل کلیه مادران دارای دانش‌آموز اختلال یادگیری خاص، که جهت مشکلات فرزند خود به مرکز اختلال یادگیری آموزش و پرورش شهر آباده مراجعه نمودند، می‌باشد. نمونه‌گیری در قسمت کمی پژوهش به صورت دردسترس انجام شد. بدین‌ترتیب از بین مادران دارای دانش‌آموز اختلال یادگیری خاص، که ملاک‌های ورود به پژوهش(رضایت کامل جهت شرکت در جلسات درمانی، داشتن حداقل مدرک تحصیلی دیپلم، دارای فرزند دارای اختلال یادگیری خاص) را داشتند، ٤٥ نفر انتخاب، و به صورت تصادفی ۱۵ نفر در گروه آزمایش (بسته آموزشی والدگری مبتنی بر تجربه زیسته والدین)، ۱۵ نفر در گروه آزمایش (آموزش والدگری بارکلی)، و ۱۵ نفر در گروه گواه قرار گرفتند.

ابزارهای پژوهش

در بخش کیفی از روش مصاحبه نیمه‌ساختاریافته برای تدوین بسته آموزشی والدگری کودکان با اختلال‌های یادگیری خاص مبتنی بر تجربه زیسته والدین، استفاده گردید و بر این اساس هر یک از والدین گروه نمونه در مصاحبه، تجربه خود را در مورد زندگی با فرزند اختلال‌های یادگیری خاص مطرح و مصاحبه‌ها ثبت و سپس براساس روش تحلیل مضمون مصاحبه‌ها در سه مرحله کدگذاری ۱) کدگذاری باز بر مبنای مصاحبه انجام شده، ۲) کدگذاری مضامین اصلی (کدگذاری محوری) و ۳) کدگذاری حوزه اصلی (کدگذاری انتخابی) تنظیم تا بسته آموزشی تدوین شد. مدت زمان مصاحبه‌ها بر حسب شرایط و تمایل شرکت کنندگان ٦۰–٤۰ دقیقه بود. همه مصاحبه‌ها به‌صورت دیجیتالی ضبط و بلافاصله پس از ضبط کلمه به کلمه مکتوب شدند. به‌طور کلی فرآیند تحلیل مضمون در این پژوهش شامل ٤ مرحله به‌صورت زیر می‌باشد:

-انجام مصاحبه نیمه‌ساختاریافته

-پیاده کردن مصاحبه به صورت متن:

الف. آشنا شدن با متن (نوشتن ایده‌های اولیه)

ب. ایجاد کدهای اولیه، کدگذاری

ج. شناخت مضامین (استخراج مضامین، تطبیق کدها یا قالب مضامین)

- تشریح و تفسیر: الف. ترسیم شبکه مضامین ب. تحلیل شبکه مضامین

- ترکیب و ادغام: الف. تدوین گزارش (استخراج مؤلفه‌های والدگری)

پرسشنامه سازگاری اجتماعی[1]: این پرسشنامه توسط Bell (1961) ساخته شده است. پرسشنامه دارای ۳۲ سوال و هر سؤال براساس طیف دو گزینه‌ای (بلی نمره صفر، خیر نمره ۱) پاسخ داده می‌شود (Bell, 1961). این پرسشنامه خودگزارش‌دهی است و نمره بالاتر نشان‌دهنده سازگاری اجتماعی کمتر در فرد است. حدأقل نمره صفر و حدآکثر ۳۲ می‌باشد. ضریب پایایی از طریق ضریب الفای کرونباخ برای مؤلفه‌های سازگاری هیجانی، اجتماعی، تحصیلی، جسمانی و خانواده به ترتیب ۰/٦۱، ۰/٦۸، ۰/۸۱، ۰/۸۵ و ۰/٦۹ و برای سازگاری کلی نیز ۰/۷٤ به دست آمده است.همچنین روایی همزمان آن با پرسشنامه سازگاری اجتماعی ۰/۸۱ تا ۰/۸٦ گزارش شده است (Khayatan, 2017). در پژوهش حاضر نیز پایایی پرسشنامه با استفاده از ضریب آلفای کرونباخ ۰/۸۸ به دست آمد.

پرسشنامه تاب‌آوری[2]: این پرسشنامه توسط (Connor & Davidson, 2003)، تدوین شد و برای افراد بالای ۱۵ سال قابل اجرا است. این پرسشنامه ۲۵ عبارت دارد که در طیف لیکرت پنج گزینه‌ای (از همیشه درست (نمره ٤)؛ اغلب درست؛ گاهی درست؛ به‌ندرت درست و کاملاً نادرست (نمره صفر)) نمره گذاری می‌شود. حدأقل و حدأکثر نمره آزمودنی در این مقیاس به ترتیب صفر و ۱۰۰ می‌باشد و نمره بالا نشان دهنده تاب آوری بالای فرد است. طراحان گزارش نمودند که روایی محتوایی این پرسشنامه مورد تأیید ۱۵ نفر از متخصصان قرار گرفت (روایی و همسانی درونی به ترتیب ۰/۸٦ و ۰/۸۹) و پایایی آن به روش ضریب آلفای کرونباخ ۰/۸۹ به دست آمد. در پژوهش حاضر ضریب آلفای کرونباخ ۰/۸۰ به‌دست آمد.

پرسشنامه عملکرد تحصیلی[3]: این پرسشنامه توسط (Pham & Taylor, 1999)، تدوین شده و دارای ٤۸ سوال و پنج مؤلفه خودکارآمدی (۲۹، ۳۰، ۳۱، ۳۲، ۳۳، ۳٤، ۳۵، ۳٦)، تأثیرات هیجانی (۱۲، ۱۳، ۱٤، ۱۵، ۱٦، ۱۷، ۱۸، ۱۹)، برنامه‌ریزی (۱، ۲، ۳، ٤، ۸، ۹، ۱۰، ۱۱، ٤۰، ٤۳، ٤٤، ٤۵، ٤٦، ٤۸)، کنترل پیامد (۵، ٦، ۳۷، ۳۸)، و انگیزش (۲۰، ۲۱، ۲۲، ۲۳، ۲٤، ۲۵، ۲٦، ۲۷، ۲۸، ۳۹، ٤۱، ٤۲، ٤۷) است. نمره گذاری پرسشنامه بصورت طیف لیکرت پنج گزینه‌ای (خیلی زیاد = ۵، زیاد = ٤، تاحدی =۳ کم = ۲ و هیچ = ۱) می‌باشد. نمره گذاری در مورد سؤالات شماره ۸، ۲۳، ۲٦ و ۳۳ معکوس می‌باشد. نمره بالاتر نشان‌دهنده عملکرد تحصیلی بهتر است. این پرسشنامه جهت سنجش عملکرد تحصیلی، توسط Dortaj (2004) برای جامعه ایرانی ساخته و اعتباریابی شده است. که روایی پرسشنامه را ۰/۸٦ تا ۰/۸۹و پایایی پرسشنامه را ۰/۸٤ گزارش دادند. در پژوهش حاضر نیز پایایی پرسشنامه با استفاده از ضریب آلفای کرونباخ ۰/۸٦ به‌دست آمد.

1- Bell's social adjustment questionnaire
2- Resilience Questionnaire
3- Academic Performance Questionnaire

روش اجرای پژوهش

برای انجام پژوهش از دو نوع روش پژوهش بشرح زیر استفاده شد:

روش پژوهش کیفی، بمنظور تدوین بسته آموزشی والدگری، از مصاحبه با والدین دارای کودک با اختلال‌های یادگیری خاص استفاده شد.

و روش پژوهش نیمه تجربی با طرح پیش‌آزمون، پس‌آزمون و پیگیری با دو گروه آزمایش و گروه گواه بود.

جامعه آماری

جامعه آماری پژوهش حاضر شامل دو گروه است:

جامعه آماری کیفی پژوهش شامل: کلیه والدین دارای کودک با اختلال‌های یادگیری خاص (با شاخص‌های ورودی: حدأقل دارای مدرک تحصیلی دیپلم، در حال حاضر زندگی با کودک دارای اختلال‌های یادگیری خاص) که این افراد جهت انجام مصاحبه برای تهیه بسته آموزشی والدگری مورد مطالعه قرار گرفتند.

جامعه آماری کمی پژوهش، شامل کلیه مادران دارای دانش‌آموز اختلال یادگیری خاص که جهت مشکلات فرزند خود به مرکز اختلال یادگیری آموزش و پرورش شهر آباده مراجعه نمودند، می‌باشد.

حجم نمونه و روش نمونه‌گیری برای بخش کیفی پژوهش، بدین صورت بود، که مصاحبه تا اشباع نظری اطلاعات ادامه یافت که با ۱۰ نفر از والدین، مصاحبه‌ها در حد اشباع قرار گرفت. جهت انتخاب افراد برای مصاحبه از روش نمونه‌گیری هدفمند استفاده شد.

در قسمت اجرای پژوهش نمونه‌گیری به صورت دردسترس انجام شد. بدین ترتیب از بین مادران دارای دانش‌آموز اختلال یادگیری خاص که ملاک‌های ورود به پژوهش را داشتند، ٤٥ نفر انتخاب و به صورت تصادفی ۱۵ نفر در گروه آزمایش (بسته آموزشی والدگری)، ۱۵ نفر در گروه آزمایش (آموزش والدگری بارکلی) و ۱۵ نفر در گروه گواه قرار گرفتند.

ملاک‌های ورود شامل: رضایت کامل جهت شرکت در جلسات درمانی، داشتن حداقل مدرک تحصیلی دیپلم، عدم بهره گیری از هیچگونه مداخلات درمان روان‌شناختی طی ٦ ماه گذشته، دارا بودن فرزند دارای اختلال یادگیری خاص، متعهد به انجام تکالیف بود. و ملاک‌های خروج از پژوهش شامل: غیب در دو جلسه درمانی، انصراف از ادامه جلسات به دلیل رخ دادن برخی حوادث مانند بیماریر، مرگ عزیزان .... و انجام ندادن تکالیف می‌باشد.

قبل از شروع مداخلات آموزشی، پرسشنامه‌های تاب‌آوری روانی، سازگاری اجتماعی، عملکرد تحصیلی برای هر سه گروه اجرا و سپس بسته آموزش والدگری مبتنی بر تجربه زیسته والدین برای والدین گروه آزمایش اول (در ۸ جلسه ۹۰ دقیقه‌ای) و آموزش والدگری بارکلی (در ۸ جلسه ۹۰ دقیقه‌ای)، اجراء شد. پس از اتمام جلسات آموزشی مجدداً پرسشنامه‌های پژوهش برای هر دو گروه آزمایش و گروه گواه اجراء شد. هم‌چنین پس از سه ماه مجدداً در مرحله پیگیری سه پرسشنامه مذکور برای سه گروه اجرا شد.

روش اجراء برای تهیه بسته آموزشی والدگری به روش تحلیل مضمون و براساس مصاحبه با ۱۰ نفر از والدین دارای کودک اختلال یادگیری تهیه شد.

در این قسمت مراحل تهیه بسته توضیح داده شده است:

Table 1.
Open coding, subcategories, and main themes of the parenting training package

مضامین اصلی	مضمون‌های فرعی	کدگذاری باز
سبک‌های فرزندپروری	شناخت سبک فرزندپروری دموکرات و منطقی	– شیوه درست فرزندپروری – رفتارهای فرزندپروری درست
	شناخت سبک فرزندپروری	– شیوه نادرست فرزندپروری – رفتارهای فرزندپروری نادرست
	شناخت سبک فرزندپروری سهل گیر	– شیوه نادرست فرزندپروری – رفتارهای فرزندپروری نادرست
	تأثیر هر یک از سبک‌های فرزندپروری بر فرزندان	– تاثیر رفتار والدین بر فرزندان – چگونگی تأثیرگذاری – لذت بردن از فرزندپروری
خودآگاهی هیجانی والدین	آگاهی هیجانی	– شناخت هیجان و عواطف – علایم هیجانی – تأثیر هیجان بر انسان
	آموزش مدیریت هیجان	– کنترل هیجان بصورت رفتاری – کنترل هیجان بصورت ذهنی
رابطه والد– کودک	امنیت روانی کودک	– رفتارهای تامین کننده امنیت روانی کودک – ذهنیت کودک
	رابطه مثبت	– رفتار مناسب شکل گیری رابطه مثبت – رفتار نامناسب برهم خوردن رابطه
	بایدها و نبایدهای اخلاق مداری	– رفتارهای درست برای نظم و انضباط در کودک – رفتارهای نادرست برای نظم و انضباط در کودک
رفتارشناسی کودک	شناسایی رفتار کودک	– شناسایی رفتار درست کودک – شناسایی رفتار اشتباه کودک
	علت رفتار کودک براساس رفتار والدین	– علل رفتار درست کودک – علل رفتار نادرست کودک – شناسایی رفتار تبعیض گونه والدین و آثار آن
افزایش رفتار مطلوب	رفتارهای محبت آمیز والدین	– شناسایی رفتار محبت امیز – شناسایی برهم زننده محبت – پاسخ با مهربانی
	احترام و پذیرش کودکان	– شناسایی رفتارهای همراه با احترام و پذیرش کودک – شناسایی رفتارهای برهم زننده احترام و پذیرش – پاسخهای همراه با پذیرش
شکل‌دهی رفتار	تقویت کننده ها	– تقویت کننده های مثبت – تقویت کننده های منفی
	انواع تقویت کننده ها	– توجه – تشویق کلامی – پاداش – اقتصاد ژتونی – خاموشی
جلوگیری از رفتار نامطلوب	تعریف رفتار نامطلوب	– معنی رفتار نامطلوب – انواع رفتار نامطلوب – تبعیض و آثار آن – جلوگیری از رفتار نامطلوب
	تعریف رفتار مطلوب	– رفتار مطلوب – آموزش رفتار و مهارت مطلوب
	تنبیه	– اثار تنبیه – تفاوت تنبیه و تقویت منفی – جایگزین تنبیه – خاموشی
حل مسئله	حل مسئله	– تعریف حل مسئله – آموزش مهارت حل مسئله
	حل مسئله مشارکتی	– مشارکت دادن فرزندان در حل مشکل

همان‌طور که در جدول ۱ مشاهده می‌شود، مضامین اصلی از مصاحبه‌ها برای ساخت بسته آموزشی والدگری به‌دست آمد که در قالب هشت مضمون اصلی: ناآگاهی نسبت به اختلال یادگیری خاص فرزند، سبک‌های فرزندپروری، خودآگاهی والدین، رابطه والد- کودک، رفتارشناسی کودک، افزایش رفتار مطلوب، جلوگیری از رفتار نامطلوب، و حل مسئله، می‌باشد.

هم‌چنین، در مضمون اصلی سبک‌های فرزندپروری چهار مضمون فرعی (شناخت سبک فرزندپروری دموکرات و منطقی، شناخت سبک فرزندپروری استبدادی، شناخت سبک فرزندپروری سهل‌گیر، تأثیر هر یک از سبک‌های فرزندپروری بر فرزندان)، در مضمون اصلی خودآگاهی هیجانی والدین دو مضمون فرعی (آگاهی هیجانی، آموزش مدیریت هیجان)، در مضمون اصلی رابطه والد- کودک سه مضمون فرعی (امنیت روانی کودک، رابطه مثبت، بایدها و نبایدهای اخلاق مداری)، در مضمون اصلی رفتارشناسی کودک دو مضمون فرعی (شناسایی رفتار کودک، علت رفتار کودک براساس رفتار والدین)، در مضمون اصلی افزایش رفتار مطلوب دو مضمون فرعی (رفتارهای محبت آمیز والدین، احترام و پذیرش کودک)، در مضمون اصلی شکل‌دهی رفتار دو مضمون فرعی (تقویت کننده‌ها، انواع تقویت کننده‌ها)، در مضمون اصلی جلوگیری از رفتار نامطلوب سه مضمون فرعی (تعریف رفتار نامطلوب، تعریف رفتار مطلوب، تنبیه)، در مضمون اصلی حل مسئله دو مضمون فرعی (حل مسئله، حل مسئله مشارکتی) استخراج شد.

Table 2.
Content validity assessment of the main themes of the parenting training package

کد	مضامین اصلی	روایی محتوایی
A1	سبک‌های فرزندپروری	مورد تأیید قرار گرفت
A2	خودآگاهی هیجانی والدین	مورد تأیید قرار گرفت
A3	رابطه والد- کودک	مورد تأیید قرار گرفت
A4	رفتارشناسی کودک	مورد تأیید قرار گرفت
A5	افزایش رفتار مطلوب	مورد تأیید قرار گرفت
A6	شکل‌دهی رفتار	مورد تأیید قرار گرفت
A7	جلوگیری از رفتار نامطلوب	مورد تأیید قرار گرفت
A8	حل مسئله	مورد تأیید قرار گرفت

همان‌طور که در جدول ۲ مشاهده می‌شود، هشت مضمون اصلی بسته آموزشی والدگری مبتنی بر تجربه زیسته والدین (سبک‌های فرزندپروری، خودآگاهی هیجانی والدین، رابطه والد- کودک، رفتارشناسی کودک، افزایش رفتار مطلوب، شکل‌دهی رفتار، جلوگیری از رفتار نامطلوب، و حل مسئله) بعد از اینکه چند بار مورد توسط ۱۰ نفر اساتید دانشگاه مورد بازبینی و تصحیح قرار گرفت، روایی محتوایی نسخه نهایی بسته مورد تأیید تمامی اساتید قرار گرفت. پس از تدوین بسته آموزشی والدگری، محتوای آن در اختیار ۱۰ نفر از اساتید روانشناسی قرار گرفت، تا جنبه‌های نگارشی، ویرایشی و فنی آن برای آموزش مورد تأیید قرار گیرد و پس از چند نوبت نظرخواهی، در نهایت روایی محتوایی بسته برای اجرای آموزش تأیید گردید. همچنین، نسبت روایی محتوایی یا CVR بسته آموزشی والدگری مبتنی بر تجربه زیسته والدین مبتنی بر تجربه زیسته والدین ۰/۹۱ به‌دست آمد، که نسبت روایی محتوایی مورد تأیید قرار گرفته است.

Table 3.
Content of parenting training package

جلسه	موضوع	هدف	روش	تکلیف
۱	شناخت اعضای گروه و آگاهی از ویژگی‌های رشدی دوره کودکی	شناخت اعضای گروه از یکدیگر، شناخت ویژگی‌های دوره ابتدایی و تغییرات این دوره، نقش خانواده در رشد جسمی و روانی فرزند	سخنرانی، بحث و تبادل نظر، تکالیف تعاملی، پرسش و پاسخ،	ارائه تکالیف، پرسش- های خودارزیابی
۲	سبک‌های فرزندپروری	آشنایی با سبک‌های فرزندپروری معرفی استعاره های فرزند پروری، استعاره مدرسه حیوانات، استعاره مادر عاشق، راهکارهای لذت بردن از فرزند پروری	سخنرانی، بحث و تبادل نظر، تکالیف تعاملی، پرسش و پاسخ	بررسی تکالیف جلسه قبل، بحث و گفتگو، پرسش‌های خودارزیابی
۳	خودآگاهی والدین	هیجان، آموزش کنترل هیجان به مادر- کنار آمدن با مشکل کودک	سخنرانی، بحث و گفتگو در گروه، تکالیف تعاملی، پرسش و پاسخ	بررسی تکالیف جلسه قبل، بحث و گفتگو، پرسش‌های خودارزیابی
٤	رابطه والد- کودک	اهمیت ارتباط والد- کودک، تعاملات مثبت والد کودک	سخنرانی، بحث و گفتگو، حل مساله، پرسش‌های خود ارزیابی	بررسی تکالیف جلسه قبل، بحث و گفتگو، پرسش‌های خودارزیابی
٥	رفتارشناسی کودک	رفتار هنجار و ناهنجار، علل و عوامل مؤثر بر رفتار	سخنرانی، بحث و گفتگو، تکالیف تعاملی، پرسش و پاسخ، حل مساله	بررسی تکالیف جلسه قبل، بحث و گفتگو، پرسش‌های خودارزیابی
٦	افزایش رفتار مطلوب	اصول توجه به رفتار مثبت، تقویت کننده ها	سخنرانی، بحث و گفتگو، تکالیف تعاملی، پرسش و پاسخ، بازی نقش	بررسی تکالیف جلسه قبل، بحث و گفتگو، پرسش‌های خودارزیابی
۷	جلوگیری از رفتار نامطلوب	اصول شکل‌دهی رفتار، آموزش رفتار مطلوب	پرسش و پاسخ، بحث و گفتگو، بحث آزاد	بررسی تکالیف جلسه قبل، بحث و گفتگو، پرسش‌های خودارزیابی
۸	حل مسئله	حل مسئله، حل مسئله مشارکتی	پرسش و پاسخ، بحث و گفتگو، بحث آزاد	بررسی تکالیف جلسه قبل، بحث و گفتگو، پرسش‌های خودارزیابی

در جدول ٤ شرح جلسات آموزشی والدگری بارکلی ارایه شده است.

ملاک‌های ورود شامل: رضایت کامل جهت شرکت در جلسات درمانی، داشتن حداقل مدرک تحصیلی دیپلم، عدم بهره‌گیری از هیچگونه مداخلات درمان روان‌شناختی طی ٦ ماه گذشته، دارا بودن فرزند دارای اختلال یادگیری خاص و متعهد به انجام تکالیف بود. و ملاک‌های خروج از پژوهش نیز شامل غیب در دو جلسه درمانی، انصراف از ادامه جلسات به دلیل رخ دادن برخی حوادث مانند بیماری، مرگ عزیزان و انجام ندادن تکالیف بود. برای تجزیه و تحلیل داده‌ها از آزمون‌های تحلیل واریانس چندمتغیره و تحلیل واریانس با اندازه‌گیری‌های مکرر با استفاده از بسته آماری SPSS-26 استفاده شد.

به‌منظور رعایت ملاحظات اخلاقی در پژوهش حاضر، به شرکت‌کنندگان توضیح داده شد که آن‌ها در یک پژوهش روان‌شناسی شرکت می‌کنند. به آن‌ها اطمینان داده شد که اطلاعات مرتبط با ایشان به صورت محرمانه باقی خواهد ماند و نتایج به صورت گروهی بررسی می‌شود و هر زمان که بخواهند می‌توانند از ادامه کار انصراف دهند.

Table 4.
Description of Barkley's parenting training sessions

جلسه	هدف	شرح جلسات
اول	آشنایی والدین با مدل آموزش بارکلی، آشنایی با برنامه‌های فرزندپروری	آشنایی با اعضای گروه، توصیف اجمالی در مورد برنامه های فرزندپروری و هدف استفاده از آن، توضیح قوانین اساسی، توصیف اجمالی جنگ قدرت والدین و فرزندان، تأثیرات مخرب جنگ قدرت بر کل خانواده، اهداف کلی برنامه آموزش والدین شامل پاسخگویی کودک به اقتدار والدین رفتار درست و متین و تعامل مثبت آموزشی و اجتماعی
دوم	آشنایی والدین با عوامل موثر بر رفتار کودک و برنامه‌های فرزندپروری	مرور جلسه پیشین، توضیح مراحل سه‌گانه کودک و ویژگی‌های خاص هر دوره، بلوغ و تغییرات رشدی کودک و تأثیرات دوپامین بر مغز
سوم	تقویت تعاملات مثبت بین والدین و کودک و ارائه راهکارهای لازم ارتباطی	بررسی مطالب جلسه قبل، ارائه بازخورد، آشنایی با چهار نوع خلق و خوی انسانی، سبک‌های متنوع فرزندپروری و ویژگی‌های آن، بررسی عوامل اصلی بروز جنگ قدرت والدین کودک شامل واکنش‌پذیری، شخص سازی و لحن عاطفی منفی
چهارم	اموزش مهارت‌هایی به والدین به منظور کنترل رفتارهای نامطلوب	تقویت تعاملات مثبت بین والدین و کودک و ارائه راهکارهای لازم جهت تقویت روابط مثبت با کودک، چگونگی ایجاد نگرش درست نسبت به کودک، ایجاد نگرش مثبت و درست در مورد خود و درک خلق و خوی اصلی کودک و حمایت از او چه در شکست‌ها و چه در موفقیت‌ها، داشتن دیدگاه درست درمورد خود
پنجم	انچه لازم است در طی مداخله تغییر کند.	قدرت امتیازات کسب شده و تعریف واژه امتیاز به معنای هر چیزی فراتر از عشق و مبانی زیستی، توضیح تمایز بین عواقب ناخوشایند رفتار و محرومیت از یک امتیاز، به طوری که پیامد یک رفتار به عنوان مجازاتی برای خطاکاری کودک است و کودکان خود را قربانی می پندارند در صورتی که واژه امتیاز تداعی کننده مسئولیت کودک در قبال کسب آن است
ششم	بررسی نحوه تعاملات والدین و نوجوان	مشکلات والدین در اجرای دستورات و نحوه برقراری ارتباط با کودک مورد بررسی قرار می‌گیرد. بدین منظور مقرر گردید ۱–جلسه‌ای برای صحبت با کودک ترتیب دهید که در آن هیچ عامل حواس‌پرتی نباشد، ۲–بررسی مشکل و موضوعات ارتباطی، ۳– به رسمیت شناختن سهم خود به عنوان والد در این مشکل و اجتناب از مقصر جلوه دادن دیگری، ٤– لیستی از نقاط قوت نوجوان تهیه شود، ٥–لیستی از امتیازاتی که کودک از آن لذت می برد تهیه شود، ٦– مشخص کنید کودک قبلاً به خاطر مسئولیت‌پذیری و داشتن رفتار رضایتبخش امتیازاتی کسب کرده و اکنون به دلیل فقدان مسئولیت از آن برخوردار نیست ۷–عذرخواهی به دلیل عدم وضع استانداردهای بالا برای کودک، ۸–لیست رفتارهایی که باید تغییر کند، ۹–آگاه کردن کودک از امتیازاتی که ممکن است از دست بدهد.
هفتم	بررسی اجمالی مسائل و موضوعات مطرح شده در جلسات پیشین	برنامه‌ریزی برای اجرای آموزش‌ها و تکالیف ناتمام، توضیح کسب مهارت شادی به‌عنوان ابزار کنترل جنگ قدرت، پرورش مهارت شادی از طریق خود آگاهی و پذیرش خود، اشتیاق و اهداف، مهارت تنظیم هیجان ،مدیریت مسئولیت‌ها، مهارت‌های ارتباطی، نگرش خوش‌بینانه
هشتم	عواملی که مانع حفظ تغییرات و اصلاحات صورت گرفته خواهد شد.	تعریفی از کودک با اختلال یادگیری، موانع و عواقب عدم اقدام شرح داده شد. مرور جلسات گذشته، بررسی موانع حفظ تغییرات، راهکار حفظ تغییرات و جمع‌بندی نهایی آموزش‌ها، بررسی تکالیف انجام شده از سوی والدین و ارایه بازخوردها

یافته‌ها

در ابتدا به بررسی ویژگی‌های جمعیت‌شناختی مادران دارای کودک با اختلال‌های یادگیری خاص شهر آباده بر اساس متغیرهای سن، تحصیلات و تعداد فرزندان پرداخته شد. نتایج توزیع فراوانی مادران دو گروه آزمایش و گروه گواه بر اساس سن نشان داد که بیشترین فراوانی مادران در گروه آزمایش (بسته آموزشی والدگری) (٦٠ درصد) و آزمایش (آموزش والدگری بارکلی) (٦٥ درصد)، و گروه گواه (٦٥ درصد) مربوط به مادران گروه سنی ۳۵ تا ٤٠ سال بود. نتایج توزیع فراوانی مادران دو گروه آزمایش و گروه گواه بر اساس تحصیلات نشان داد که بیشترین فراوانی مادران در گروه

آزمایش (بسته آموزشی والدگری) (۵۵ درصد) و آزمایش (آموزش والدگری بارکلی) (۶۰ درصد)، و گروه گواه (۶۵ درصد) مربوط به مادران با سطح تحصیلات دیپلم بود. نتایج توزیع فراوانی مادران دو گروه آزمایش و گروه گواه بر اساس تعداد فرزندان نیز نشان داد که بیشترین فراوانی مادران در گروه آزمایش (بسته آموزشی والدگری) (۵۵ درصد) و آزمایش (آموزش والدگری بارکلی) (۶۰ درصد)، و گروه گواه (۶۰ درصد) مربوط به مادران دارای یک فرزند بود.

یافته‌های توصیفی میانگین و انحراف معیار نمره‌های پیش‌آزمون، پس‌آزمون و پیگیری تاب‌آوری روانی، سازگاری اجتماعی و عملکرد تحصیلی دانش‌آموزان دارای اختلال‌های یادگیری خاصبه تفکیک دو گروه آزمایش (بسته آموزشی والدگری مبتنی بر تجربه زیسته والدین، آموزش والدگری بارکلی) و گروه گواه در جدول ۵ ارائه شده است.

Table 5.
The mean and standard deviation of the pre-test, post-test and follow-up total scores of mental resilience, social adjustment and academic performance among among students with specific learning disorders, separated into two experimental and control groups

Dependent Variable	Group	Pre-test		Post-test		Follow-up	
		Mean	Standard Deviation	Mean	Standard Deviation	Mean	Standard Deviation
Psychological Resilience	Experimental (Parenting Educational Package)	56.60	10.62	60.93	11.32	61.06	11.29
	Experimental (Barkley Parenting Training)	56.33	10.40	59.46	10.27	59.73	10.06
	Control	57.46	15.08	56.86	15.26	57	16.39
Social Adjustment	Experimental (Parenting Educational Package)	17.60	7.07	9.46	7.14	8.93	7.3
	Experimental (Barkley Parenting Training)	18.06	4.78	15	5.30	14.40	6.62
	Control	18.53	4.95	18.33	5.74	18.13	6.37
Academic Performance	Experimental (Parenting Educational Package)	125.46	20.11	166.60	16.59	169.26	17.67
	Experimental (Barkley Parenting Training)	123.80	18.46	145.13	14.43	147.66	17.43
	Control	1235.30	19.02	126.80	21.70	126.33	24.35

چنان‌که نتایج نشان می‌دهد، میانگین نمره‌های کلی تاب‌آوری روانی، سازگاری اجتماعی و عملکرد تحصیلی دانش‌آموزان دارای اختلال‌های یادگیری خاص دو گروه آزمایش(بسته آموزشی والدگری، آموزش والدگری بارکلی) و گروه گواه تقریباً با هم برابر بوده اما، در پس‌آزمون و پیگیری سازگاری اجتماعی میانگین نمره‌های دو گروه آزمایش کوچکتر از میانگین نمره‌های گروه گواه، و در تاب‌آوری روانی، و عملکرد تحصیلی نیز میانگین نمره‌های پس آزمون و پیگیری دو گروه آزمایش بزرگتر از میانگین نمره‌های گروه گواه بود.

قبل از ارائه نتایج تحلیل آزمون واریانس با اندازه‌گیری مکرر، پیش فرض‌های آزمون‌های پارامتریک مورد سنجش قرار گرفت. بر همین اساس نتایج آزمون شاپیرو ویلکز بیانگر آن بود که پیش‌فرض نرمال بودن توزیع نمونه‌ای داده‌ها در متغیرهای تاب‌آوری روانی، سازگاری اجتماعی و عملکرد تحصیلی در گروه‌های آزمایش و گواه در مراحل پیش آزمون، پس آزمون و پیگیری برقرار است (P>۰/۰۵). هم‌چنین، پیش فرض همگنی واریانس نیز توسط آزمون لوین مورد سنجش قرار گرفت، که نتایج آن معنی‌دار نبود که این یافته نشان می‌داد، پیش فرض همگنی واریانس‌ها در دو متغیر تاب‌آوری

روانی، سازگاری اجتماعی و عملکرد تحصیلی رعایت شده است (P>۰/۰۵). این در حالی بود که نتایج آزمون موچلی بیانگر آن بود، که پیش فرض کرویت داده‌ها در متغیرهای تاب‌آوری روانی، سازگاری اجتماعی و عملکرد تحصیلی رعایت نشده است (p<۰/۰۵). بر این اساس با برآورده نشدن پیش فرض کرویت مشخص می شود که روابط بین متغیرها، با احتمال بالایی امکان دارد مقادیر متغیر وابسته را تغییر دهد و بر این اساس شانس ارتکاب به خطای نوع اول افزایش می یابد. بر این اساس، از تحلیل جایگزین (Greenhouse-Geisser correction)، استفاده می‌شود، تا با کاهش درجه آزادی، شانس ارتکاب به خطای نوع اول کاهش یابد.

نتایج جدول ٦، F مشاهده شده در سطح (α=۰/۰۵)، تفاوت معنی‌داری بین میزان تأثیرگذاری دو روش بسته آموزشی والدگری مبتنی بر تجربه زیسته والدین و آموزش والدگری بارکلی بر سازگاری اجتماعی و عملکرد تحصیلی دانش آموزان دارای اختلال‌های یادگیری خاص نشان می‌دهد، در حالی که بین میزان تأثیرگذاری دو روش مذکور بر تاب‌آوری روانی تفاوت معنی‌داری وجود ندارد. براساس، جدول (۷)، نتایج آزمون تعقیبی بسته آموزشی والدگری مبتنی بر تجربه زیسته والدین تأثیر بیشتری بر بهبود سازگاری اجتماعی و عملکرد تحصیلی داشته است.

Table 6.
The results of multivariate covariance analysis, comparing the effectiveness of parenting training package and Barkley parenting training on students' psychological resilience, social adjustment, and academic performance among among students with specific learning disorders.

Variable	Source of Changes	Sum of Squares	df	Mean Square	F-value	Significance (p)	Effect Size
Psychological Resilience	Post-test	11.42	1	11.42	0.33	0.56	0.08
	Follow-up	9.35	1	9.25	0.23	0.63	0.07
Social Adjustment	Post-test	210.28	1	210.28	6.67	0.01	0.19
	Follow-up	199.96	1	199.96	5.73	0.02	0.17
Academic Performance	Post-test	345.13	1	345.136	14.29	0.001	0.33
	Follow-up	349.209	1	349.206	11.35	0.002	0.28

Table 7.
The results of the LSD post hoc test comparing the average effectiveness of the two methods of parenting training package and Barkley's parenting training on the variable of social adjustment and academic performance

Variable	Group	Mean Difference	Significance Level
Social Adjustment	Parenting Package – Barkley Training (Post-test)	-5.29	0.01
	Parenting Package – Barkley Training (Follow-up)	-5.16	0.01
Academic Performance	Parenting Package – Barkley Training(Post-test)	21.46	0.001
	Parenting Package – Barkley Training(Follow-up)	21.60	0.001

طبق نتایج حاصله آزمون تعقیبی LSD، بسته آموزشی والدگری مبتنی بر تجربه زیسته والدین بطور معنی‌داری نسبت به آموزش والدگری بارکلی بر بهبود سازگاری اجتماعی و عملکرد تحصیلی تأثیر داشته است.

بحث و نتیجه‌گیری

بحث در مورد مقایسه اثربخشی بسته آموزشی والدگری و آموزش والدگری بارکلی بر تاب‌آوری روانی، سازگاری

اجتماعی و عملکرد تحصیلی دانش‌آموزان دارای اختلال یادگیری خاص نشان داد که تفاوت معنی‌داری بین میزان تأثیرگذاری دو روش بسته آموزشی والدگری مبتنی بر تجربه زیسته والدین و آموزش والدگری بارکلی بر سازگاری اجتماعی و عملکرد تحصیلی دانش‌آموزان دارای اختلال‌های یادگیری خاص وجود داشت، در حالی که بین میزان تأثیرگذاری دو روش مذکور بر تاب‌آوری روانی تفاوت معنی‌داری وجود ندارد. براساس نتایج آزمون تعقیبی، بسته آموزشی والدگری مبتنی بر تجربه زیسته والدین تأثیر بیشتری بر بهبود سازگاری اجتماعی و عملکرد تحصیلی داشته است.

یافته‌های پژوهش حاضر در راستای نتایج پژوهش Maleki (2023) و Mohajeri (2023) بوده که تأثیرگذاری دو روش درمانی را بر متغیرهای هم‌چون انگیزش و خودکارآمدی تحصیلی و بهزیستی روانشناختی مورد مطالعه قرار دادند و تفاوت معنی‌داری بین دو روش درمانی بر برخی از متغیرهای مورد مطالعه یافت شد. این در حالی است که در پژوهش‌های متعدد تأثیر روش آموزشی والدگری بر بسیاری از متغیرهای روانی و شخصیتی مختلف مورد تأیید قرار گرفته است از جمله پژوهش Maleki (2023); Mohajeri (2023); Kadkhodaei et al. (2016); Helander et al. (2022); Helander et al. (2020)، می‌توان اشاره نمود.

در تبیین یافته‌های مرتبط با برتری معنی‌دار بسته آموزشی والدگری مبتنی بر تجربه زیسته والدین بر آموزش والدگری بارکلی در بهبود سازگاری اجتماعی و عملکرد تحصیلی می‌توان گفت، با توجه به اینکه مبنای تهیه بسته آموزشی والدگری مبتنی بر تجربه زیسته والدین براساس مصاحبه با والدین بوده و متناسب با وضعیت فرهنگی خانواده و هم‌چنین نیاز تربیتی و فرزندپروری خانواده‌ها بوده، مادران در هنگام برگزاری جلسات آموزشی توجه و دقت بالاتری داشتند و همین موضوع موجب یادگیری بهتر و عمیق‌تر آن‌ها شده است. این یافته‌ها نشان می‌دهد در صورتی که بسته‌های آموزشی و درمانی متناسب با فرهنگ منطقه و افراد تنظیم شود احتمالاً تأثیرگذاری بیشتری خواهد داشت آنچنان که در پژوهش (Homaei, 2023)، بسته بومی بخشش درمانی برتری معنی‌داری نسبت به بسته بخشش درمانی ورثینگتون در بهبود ایمنی هیجانی داشته است.

بنابراین، بسته آموزشی والدگری مبتنی بر تجربه زیسته والدین و آموزش والدگری بارکلی می‌توانند در بهبود تاب‌آوری روانی، سازگاری اجتماعی و عملکرد تحصیلی دانش‌آموزان دارای اختلال‌های یادگیری خاص و ارتقای وضعیت تحصیلی و اجتماعی آنان مؤثر باشند. همچنین، آگاهی لحظه‌به‌لحظه از تجارب والدین و توجه به احساسات و ادراک‌های آنان، می‌تواند زمینه درک دقیق‌تر موقعیت‌ها و اتخاذ شیوه‌های مؤثرتر در انجام وظایف والدینی را فراهم آورد. در نتیجه، مادران می‌توانند با احساس کنترل بیشتر و تنش کمتر، وظایف والدینی خود را انجام دهند و با بهره‌گیری از شیوه‌های مناسب والدگری، زمینه ارتقای تاب‌آوری روانی، سازگاری اجتماعی و عملکرد تحصیلی دانش‌آموزان را فراهم کنند.

در تبیین یافته‌های مرتبط با عدم تفاوت معنی‌دار بین اثربخشی بسته آموزشی والدگری محقق‌ساخته و آموزش والدگری بارکلی بر تاب‌آوری روانی دانش‌آموزان می‌توان اذعان داشت که آموزش والدین در هر دو گروه آزمایش موجب شده است تا آن‌ها در نقش مراقبت‌کننده، به باورها و قضاوت‌های واقع‌بینانه‌تری درباره توانمندی‌های خود در زمینه نظم‌دهی و اجرای تکالیف مربوط به ارتباط با کودک دست یابند و تعامل مؤثرتر و مثبت‌تری با فرزندان خود برقرار کنند. شیوه‌های انضباطی و باورهای والدین درباره روش‌های مؤثر و مثبت والدگری و فراهم کردن محیطی شاد و حمایتگر، می‌تواند به

افزایش تاب‌آوری روانی دانش‌آموزان دارای اختلال‌های یادگیری خاص کمک کند. در واقع، آموزش والدگری از طریق فراهم آوردن اطلاعات مناسب درباره رفتار با فرزندان دارای اختلال‌های یادگیری خاص و نحوه برخورد در شرایط مختلف، می‌تواند زمینه بهبود سازگاری اجتماعی دانش‌آموزان را فراهم کند و به والدین کمک کند تا شرایط فرزندان خود را بهتر بپذیرند و در شناسایی و رفع مشکلات آنان نقش مؤثرتری داشته باشند. این روش آموزشی می‌تواند با بهبود تعامل والدین و فرزندان، زمینه کاهش تعارضات و تنیدگی‌های خانوادگی را فراهم آورد. با توجه به محدود بودن نتایج پژوهش به مادران دارای کودک با اختلال‌های یادگیری خاص در شهر آباده، در تعمیم نتایج به مادران شهرهای دیگر باید احتیاط لازم را به عمل آورد.با توجه به نتایج پژوهش پیشنهاد می‌شود: در مرکز مشاوره مداخله در بحران سازمان بهزیستی جهت بهبود وضعیت روانی والدین و فرزندان از دو روش درمانی مذکور استفاده کنند. هچنین، جهت بهبود مهارت‌های شناسایی و تشخیص خطاهای شناختی در فرزندپروری، برای مادران کارگاه آموزش والدگری برگزار کنند. مشاوران جهت بهبود عملکرد تحصیلی دانش‌آموزان از تکنیک «مهارت‌های شناختی و فراشناختی» استفاده کنند.

در انجام این پژوهش محدودیت‌هایی وجود داشته که مهم‌ترین آن‌ها بدین شرح است: محدودیت‌های مربوط به پیشینه تحقیقاتی، به لحاظ نو و جدید بودن موضوع پژوهش، در مورد اثربخشی بسته آموزشی والدگری مبتنی بر تجربه زیسته والدین بر متغیرهای، تاب‌آوری روانی، سازگاری اجتماعی و عملکرد تحصیلی دانش آموزان با اختلال‌های یادگیری خاص می‌باشد.

محدود بودن نتایج پژوهش به مادران دارای کودک با اختلال‌های یادگیری خاص شهر آباده و باید در تعمیم نتایج به مادران شهرهای دیگر احتیاط لازم را بعمل آورد.

از محدودیت‌های این پژوهش، اعتماد دادن به افراد مورد مطالعه بود، که بعضاً برخی از آن‌ها در زمان طولانی اعتماد کردند و این ممکن است بر نتایج پژوهش تأثیرگذار بوده باشد. مشاوره حضوری به‌صورت رو در رو با افراد مورد مطالعه جهت اطلاع رسانی با هدف بالا بردن سطح آگاهی و اطلاعات آن‌ها و تشریح فواید منتج از نتایج حاصل از این مطالعه نیز از روش‌های کاستن این محدودیت بود.

سهم مشارکت نویسندگان: در پژوهش حاضر نویسنده دوم، به عنوان استاد راهنما، نظارت و راهبردی روند کلی پژوهش و تدوین و نهایی‌سازی اصلاحات مقاله را بر عهده داشته‌اند. نویسنده اول در تدوین طرح تحقیق، فرآیند گردآوری، تحلیل و تفسیر یافته‌ها و نگارش متن مقاله را برعهده داشته و در مجموع نتیجه‌گیری از یافته‌ها و بسط و تفسیر به صورت مشترک و با بحث و تبادل نظر کلیه همکاران و با همراهی نویسنده سوم، به عنوان استاد مشاور پایان‌نامه، انجام شد.

قدردانی: پژوهش حاضر بدون همکاری مشارکت¬کنندگان امکان¬پذیر نبود؛ بدینوسیله از کلیه مشارکت کنندگان تقدیر و تشکر به عمل می‌آید.

تعارض منافع: نویسندگان اظهار می‌دارند که هیچ‌گونه تعارض منافع مالی، شغلی، شخصی یا سازمانی که بتواند بر نتایج یا تفسیر این پژوهش تأثیرگذار باشد، وجود ندارد.

تأمین مالی: نویسندگان اظهار می‌دارند که این پژوهش و نگارش مقاله هیچ‌گونه حمایت مالی، گرنت پژوهشی یا منبع مالی دیگری دریافت نکرده است.

References

Alexopoulos, G. S., Morimoto, S. S., Altizer, R. A., Gunning, F. M., Hu, W., Liu, J., Cote, S. E., & Nitis, J. (2020). Targeting cognitive control deficits with neuroplasticity-based computerized cognitive remediation in patients with geriatric major depression: A

randomized, double-blind, controlled trial. *The American Journal of Geriatric Psychiatry*, *28*(9), 971–980. DOI: 10.1016/j.jagp.2020.05.023

Alonzi, S., La Torre, A., & Silverstein, M. W. (2020). The psychological impact of preexisting mental and physical health conditions during the COVID-19 pandemic. Psychological Trauma: *Theory, Research, Practice, and Policy*, *12*(S1), S236–S238. https://doi.org/10.1037/tra0000840

American Psychiatric Association. (2013). Diagnostic and statistical manual of mental disorders (DSM-5®). Washington, DC: *American Psychiatric Association*. https://doi.org/10.1176/appi.books.9780890425596

Azizoddin, D. R., Vella Gray, K., Dundin, A., & Szyld, D. (2020). Bolstering clinician resilience through an interprofessional, webbased nightly debriefing program for emergency departments during the COVID-19 pandemic. *Journal of Interprofessional Care*, *34*(5), 711–715. DOI: 10.1080/13561820.2020.1813697

Babicka-Wirkus, A., Lukasz, W., Krzysztof. S., & Pavel, K. (2021). University students' strategies of coping with stress during the coronavirus pandemic: *Data from Poland*. PLoS ONE 16: e0255042. https://doi.org/10.1371/journal.pone.0255041

Barkley, R. A. (1997). *ADHD and the nature of self-control*. New York: Guilford Press. DOI:10.1891/0889-8391.14.1.111

Barkley, R. A. (2013). Defiant children: A clinician's manual for assessmentand parent training (3rd Ed.). Guilford Press. https://psycnet.apa.org/record/2013-13508-000

Bell, H. M. (1961). *Manual, Bell adjustment inventory revised student* from, (P.3), California. IJRHS_2015_vol03_issue_07_06.pdf (raijmr.com)

Bulthé, J., Prinsen, J., Vanderauwera, J., Duyck, S., Daniels, N., Gillebert, C. R., Mantini, D., Op. de. Beeck, H. & De Smedt, B. (2019). Multimethod brain imaging reveals impaired representations of number as well as altered connectivity in adults with dyscalculia. *Neuroimage*, 190, 289-302. 10.1016/j.neuroimage.2018.06.012

Connor, K. M., & Davidson, J. R. T. (2003). Development of a New Resilience Scale: The Connor-Davidson Resilience Scale (CD-RISC). *Depression and Anxiety*, 18, 76-82. http://dx.doi.org/10.1002/da.10113

Danesh, F., Behnam, B., Hekmati, Z., Azani, Z., & Mirshoja, M. (2019). The effect of cognitive game therapy on self-esteem and anxiety in learning disorders. *Journal of New Developments in Psychology*, *Educational sciences, and education, 22*(3), 101-99. https://www.jonapte.ir/fa/showart-9dc803edea2a2f953a35273cecb56ae5 [Persian]

Delgado- Kloos, C. D., Alario-Hoyos, C., Morales, M., Rocael, H. R., Jerez, O., Perez-Sanagustin, M., Kotorov, I., Fernandez, S. A. R., Oliva-Cordova, L. M., & Solarte, M. (2021). PROF-XXI: Teaching and Learning Centers to Support the 21st Century Professor. In Proceedings of the 2021 World *Engineering Education Forum/Global Engineering Deans Council*, WEEF-GEDC 2021, Madrid, Spain, 15–18 November 2021; IEEE: Piscataway, NJ, USA, 2021; pp. 448–455. DOI:10.1109/WEEF/GEDC53299.2021.9657301

Dortaj, F. (2004). Investigating the effect of process and outcome mental simulation on improving students' academic performance, construction and standardization of academic performance test, PhD thesis, Allameh Tabatabaei University, Faculty of Educational Sciences and Psychology, Tehran.

Garmezy, N., & Masten, A. (2016). Resiliency to threatening environments. *Journal of Experimental Social Psychology*, 42, 323-336.

Helander, M., Asperholm, M., & Wetterborg, D. (2022). The Efficacy of Parent Management Training with or Without Involving the Child in the Treatment Among Children with Clinical Levels of Disruptive Behavior: A Meta-analysis. *Child Psychiatry Hum Dev* (2022). https://doi.org/10.1007/s10578-022-01367-y

Helander, M., Lochman, J., Högström, J., Ljótsson, B., Hellner, C., & Enebrink, P. (2020). Corrigendum to "The effect of adding Coping Power Program-Sweden to Parent Management Training-effects and moderators in a randomized controlled trial." *Behaviour Research and Therapy*, 126: 103536 DOI: 10.1016/j.brat.2019.103536

Homaei, R. (2023). *Development of a native package based on forgiveness and comparison of its effectiveness with Worthington's therapeutic forgiveness on emotional ataxia, self-differentiation and emotional safety of adolescents attempting suicide in Isfahan city*. Doctoral dissertation of Yasouj Azad University. [Persian]

Jaya, H. P., Pitaloka, N. L., & Wijaya, A. (2020). Running Dictation to Develop Students' Listening Comprehension Ability. *Indonesian Research Journal in Education*, *4*(2), 543-554. https://doi.org/10.22437/irje.v4i2.10907

Kadkhodaei, M., Ahmadi, S. A., & Abedi, A. (2016). Investigating the effect of Barkley parenting program training on the mental health of mothers of male children with attention deficit hyperactivity disorder (ADHD) in elementary school (7-12) in Isfahan city. *Knowledge and Research in Applied Psychology*, *18*(3), 12-24. https://sanad.iau.ir/journal/jsrp/Article/538033?jid=538033 [Persian]

Khayatan, F. (2017). The Effect of Forgiveness-based Group Counseling on Adjustment and Quality of Life in Women Referring to Counseling Centers in Najafabad Town. Knowledge & Research in Applied Psychology, 16(2), 34-42. https://www.sid.ir/paper/163628/en [Persian]

Maleki, Sh., Sharifi, T., Ghazanfari, A., & Ahmadi, R. (2023). Comparing the effectiveness of positive parenting group training and effective communication skills with spouse on procrastination and academic motivation of male students. *Psychological Achievements*, *30*(1), 223-240. https://doi.org/10.22055/psy.2022.40146.2804 [Persian]

Maleki, Sh. (2023). *Comparing the effectiveness of positive parenting group training and effective communication skills with spouse on procrastination, motivation, and academic self-efficacy of male students of the first year of high school in Farsan*. Ph.D. thesis of Shahrekord Azad University of Psychology. [Persian]

Mazaheri Tehrani, F., Ghanbari, S., Fathabadi, J., Shokri, A., & Sharifi, M. (2023). Lived experience of psycho-social problems of mothers with children with learning disorders in Tehran. *Psychological Achievements*, *30*(2), 1-16. https://doi.org/10.22055/psy.2022.39615.2770 [Persian]

Molaie, S. , kouroshnia, M. and Zarnaghash, M. (2025). The Relationship between Family Communication Patterns and Psychological Resilience with the Mediation of Primary Maladaptive Schemas and Gender Roles. *Psychological Achievements*, *32*(2), 211-232. doi: 10.22055/psy.2024.45071.3144 [Persian]

Mahmoudpour, A., Alkasir, F., & ahmadboukani, S. (2024). Predict of Social Adjustment in the Elderly based on Distress Tolerance, Emotion Regulation and Perceived Social Support. *Psychological Achievements*, *31*(2), 161-184. doi: 10.22055/psy.2023.43200.2980 [Persian]

Mohajeri, F. (2023). *Evaluating the effectiveness of cognitive behavioral therapy and existential therapy on symptoms of low morale, attitude to life, psychological well-being, and hope of female heads of households in Rasht city. Ph.D*. thesis of Arak Azad University of Psychology. [Persian]

Pham, L. B., & Taylor, S. E. (1999). From Thought to Action: Effects of Process-Versus Outcome-Based Mental Simulations on Performance. *Personality and Social Psychology Bulletin,* 25, 250 - 260. https://www.semanticscholar.org/paper/From-Though

Snowling, M. J., Hulme, C., & Nation, K. (2020). *Defining and understanding dyslexia*: Past, present and future. *Oxford Review of Education, 46*(4), 501–513. Doi: 10.1080/03054985.2020.1765756